

5. Уильям Мастенбрук. Управление конфликтами и развитие организации / Уильям Мастенбрук // [пер/с англ. : В.В. Коробцова]. — М. : РУДН, 2012. — 160 с.
6. Максимова А.Н. Организационное развитие предприятий на основе управления стратегиями изменений / А.Н. Максимова, Т.А. Иванычева. // [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.scienceforum.ru/2014/735/5880>
7. Пастухова В.В. Розвиток теорії та практики стратегічного управління в Україні / В.В. Пастухова. — К. : Вісник, 2013. — №2 — С. 10-15.
8. Должанський І. З. Конкуренстоспроможність підприємства / І.З. Должанський, Т.О. Загорна — К. : Центр навчальної літератури, 2012. — 384 с.
9. Тарасюк Г.М. Управління змінами в системі управління підприємством / Г.М. Тарасюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки. — Житомир : ЖДТУ, 2010. — №2(52). — С. 287–291.
16. Шершньова З.Є. / Стратегічне управління : навч. посіб / З.Є. Шершньова, С.В. Оборська. — К. : КНЕУ, 2012. — 384 с.1.

Стаття надійшла: 15.05.2017 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

Рецензент: д.е.н., проф. Іванілов О.С.

УДК: 658.15

JEL Classification: G 32

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ПОКАЗНИКА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Косарева І.П., к.е.н., доцент

Лопушанський Д.М.

Харківський інститут фінансів

Київського національного торговельно-економічного університету

Анотація: Предметом статті виступає сукупність теоретичних аспектів визначення інтегрального показника оцінки фінансового стану підприємства в сучасних умовах і виявлення проблем застосування фінансових показників на підприємствах. Метою є визначення сутності і необхідності інтегральних показників оцінки фінансових станів підприємств, а також визначення підходу до формування інтегрального показника оцінки фінансового стану підприємства. При дослідженні даної теми були застосовані теоретичні методи наукового дослідження, такі як, синтез, систематизація, зіставлення, та інші, що дозволило узагальнити та систематизувати погляди вітчизняних та зарубіжних вчених на проблему дослідження.

В статті розглянуті можливості та обґрунтована доцільність застосування інтегральних показників для оцінки фінансового стану підприємства. З цією метою виведений відповідний інтегральний показник. Впровадження та використання інтегрального показника на підприємствах України надає більше можливостей систематично (з періодичністю в один місяць) оцінювати узагальнений фінансовий стан підприємств. Це призведе до того, за допомогою інтегрального показника можна забезпечити підприємства оцінку напрямку розвитку фінансового стану підприємства швидко та досить якісно. Впровадження інтегральних показників надасть поштовх у розвиток підприємств. Підприємства можуть втілювати результати дослідження для підвищення рівня рентабельності, фінансової стійкості та ліквідності.

Ключові слова. Інтегральний показник, фінансовий стан, коефіцієнти, платоспроможність, ліквідність, стійкість, економіко-математичне моделювання.

METHODOLOGICAL APPROACHES TO DEFINING THE INTEGRATED INDICATOR OF THE ASSESSMENT OF THE ENTERPRISE FINANCIAL STATE

Iryna Kosareva PhD in Economics, Associate Professor

Dmytro Lopushanskyi

Kharkiv Institute of Finance of Kyiv National University of Trade and Economy

Summary: The subject of the article is a set of theoretical aspects of defining the integrated indicator of the assessment of the enterprise financial state in the modern environment and identifying problems of financial indicators implementation at the enterprise. The aim is to determine the nature and necessity of integrated indicator of

the enterprise financial state and also defining the approach to the formation of integrated indicator of the assessment of the enterprise financial state. When studying this problem there have been theoretical research methods applied, such as synthesis, classification, matching, and others, that allowed to generalize and systematize the views of local and foreign scientists on the problem.

The article deals with the possibilities and proves the feasibility of integrated indicators for the assessment of the enterprise financial state. For this purpose, the corresponding integrated indicator as implemented. Implementation and the use of the integrated indicator in the Ukrainian enterprises gives more opportunities to regularly (at intervals of one month) evaluate the general financial state of the enterprise. This will result in the fact that with the help of the integrated indicator it will be possible to provide enterprises with the assessment of the financial state quickly and fairly accurately. Implementation of integrated indicators will provide for the development of enterprises. Enterprises can implement the results of research to improve profitability, financial stability and liquidity.

Keywords: the overall indicator, financial position ratios, solvency, liquidity, stability, economic and mathematical modelling.

Постановка проблеми. Фінансова стійкість підприємства пов'язана із його платоспроможністю, тобто її аналіз дає змогу визначити фінансові можливості підприємств на майбутню перспективу. Фінансові показники оцінювання фінансової стійкості підприємства мають на меті аналіз структури та величини активів і пасивів підприємства й обґрунтування на цій основі взаємодії його фінансової незалежності й стабільності, а також відповідності фінансово-господарської діяльності його цілям статутної діяльності підприємства.

Одним із важливих елементів підтримки фінансової стабільності підприємства виступає постійний аналіз фінансової діяльності підприємства. Тому все більше уваги приділяють інтегральним оцінкам фінансового стану підприємства.

Аналіз останніх досліджень та літератури. Різними аспектами проблеми оцінки фінансового стану підприємства за останні роки присвячено багато праць зарубіжних та вітчизняних економістів, в яких достатньо детально розглядаються різні комплекси оцінки фінансового стану та впровадження їх на практиці, чим підкреслюється актуальність даної проблеми.

Вагомий внесок у розробку теоретико-методичних засад оцінки фінансового стану підприємств внесли такі вчені як: Е. Альтман, У. Бівер, В.В. Ковальов, И. Я. Лукасевич, Г.В. Савицькв, М.Д. Білик, С.Б. Довбань, В.М. Івахенко, Є.В. Мних, А.М. Поддєрьогін, В.В. Сопко, О.О. Терещенко, М.Г. Чумаченко, О.В. Ярш та ін.

Невирішені складові загальної проблеми. Незважаючи на різноманітність різних фінансових показників, невирішеними залишаються питання формування та визначення інтегральних показників оцінки фінансового стану підприємства та за їх допомогою визначення шляхів поліпшення фінансового стану в умовах кризових явищ.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення сутності і необхідності інтегральних показників оцінки фінансових станів підприємств, а також визначення підходу до формування інтегрального показника оцінки фінансового стану підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сьогоднішніх умовах ринкової економіки постає головне питання як підприємствам в період кризи розвиватися та отримувати при цьому прибуток. Зважаючи на те, що кожне підприємство визначає для себе окремо свою стратегічну політику, основною метою якої є забезпечення суб'єкта господарювання всім необхідним для існування та в кінці отримання певного рівня прибутку.

Фінансова стійкість підприємства пов'язана із його платоспроможністю, її вивчення та аналіз дає керівництву визначити фінансові можливості підприємства на майбутнє. Одним із важливих елементів підтримки фінансової стійкості, стабільності підприємства це постійний аналіз фінансової діяльності підприємства.

Без вивчення фінансових можливостей та гарантування стійкого фінансового стану жодне підприємство не зможе досягнути великих економічних результатів на ринку. Для того щоб постійно контролювати фінансовий стан підприємства, аналізувати його діяльність використовують фінансові показники, а на сучасному рівні розвитку підприємств, все частіше використовують інтегральні показники [1, с. 239].

Інтегральний показник оцінки фінансового стану підприємства передбачає поєднання окремих фінансових показників в єдиній комплексній оцінці.

Існує багато інтегральних показників фінансового стану підприємства. Застосовуючи інтегральні показники на підприємствах можна більш глибоко та достовірніше проаналізувати та виявити проблеми на підприємстві. Але єдиного та правильного бути

не може оскільки кожний показник має свою належність до тої чи іншої специфіки підприємства або галузі економіки. Розглянемо різні трактування поняття інтегральний показник.

Таблиця 1 – Визначення категорії «інтегральний показник»

Джерело	Визначення поняття фінансова стратегія	Ключові слова
Брейли Ричард, Майерс Стюарт [2, с. 1120]	Розробка показників комплексного оцінювання фінансового стану за допомогою багатфакторного дискримінантного аналізу, метою якого є виведення та інтерпретація значення однієї залежної змінної за допомогою значень інших змінних.	Комплексне оцінювання фінансового стану за допомогою багатфакторного дискримінантного аналізу
Шадура, Т. В. [3]	інтегральний показник на основі узагальнюючих показників за рівнем платоспроможності якості активів підприємства.	Узагальнюючий показник на базі показників фінансової стійкості підприємства
Непочатенко О. О. [4, с.182]	поняття як комплексне, що характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства.	Комплексне поняття що характеризується системою показників
Костирко Р. О. [5, с.278]	оцінки фінансового стану підприємства промисловості, що визначена за допомогою експертного методу оцінки з метою характеристики всіх сторін фінансового потенціалу підприємства. Тобто потрібно розрахувати такі показники як фінансова стійкість, платоспроможність, ефективність господарської діяльності та ефективність використання персоналу підприємства.	Оцінка фінансового потенціалу підприємства промисловості
Цал-Цалко Ю. [6, с.504]	інтегральним показником фінансово-господарської діяльності дозволяє отримати досить вичерпну інформацію про фінансовий стан підприємства на даному етапі його розвитку та можливу динаміку у майбутньому.	Показник який дозволяє отримати вичерпну інформацію про підприємство
Таким чином інтегральний показник оцінки фінансового стану підприємства це поєднання фінансових показників в комплексі або це показник який комплексно оцінює фінансовий стан підприємства, дозволяє отримати вичерпну інформацію про підприємство та його фінансовий потенціал		

Система показників, які застосовуються для обчислення інтегрального показника фінансового стану підприємства повинна відповідати наступним вимогам [7, с.148-150]:

1. порівняння показників, щоб їх можна використовувати на майбутнє на різних підприємствах;
2. виводячи інтегральний показник використовувати показники однієї групи;
3. використовувати інтегральний показник для вирішення задач підприємства;
4. узгодженість інтегрального показника з фінансовою звітністю підприємства.

Оскільки окремі показники фінансового стану підприємства мають вагомий недолік як трудомісткість їх розрахунку та відсутність узагальнюючої оцінки, то за допомогою інтегрального показника можна забезпечити підприємства оцінку напрямку розвитку фінансового стану підприємства швидко та досить якісно.

На практиці існує ряд підходів щодо побудови різних систем показників для оцінки фінансового стану підприємства. На основі фінансової звітності можливо розрахувати більш ніж 200 відносних показників.

Всі існуючі, в практиці оцінки фінансового стану підприємства, показники групуються відповідно до певного аспекту діяльності підприємства. Для того щоб обрати потрібні показники для оцінки фінансового стану необхідно керуватися принципом інформативності та групувати їх за аспектами діяльності [8].

Використання коефіцієнтного методу оцінки фінансового стану підприємства найбільш поширений, досить достовірний проте трудомісткий. Основними коефіцієн-

тами, за якими в першу чергу, визначається фінансовий стан підприємства є коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт платоспроможності. Тому при визначенні інтегрального показника доцільно врахувати економічний зміст та нормативне значення цих трьох показників. В таблиці 2 представлені показники за якими розроблений інтегральний показник для оцінки фінансового стану підприємства.

Таблиця 2 – Показники фінансового стану підприємств [9, с.172]

Показники	Економічний зміст	Нормативне значення
$K_{\text{заг.лікв}} = \text{Оборотні активи} / \text{поточні зобов'язання}$	Характеризує здатність підприємств забезпечити короткострокові зобов'язання з більш легко реалізованої частини активів – оборотних коштів.	>1
$K_{\text{фін.стійкості}} = (\text{власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}) / \text{валюта балансу}$	Показує, яка частина активу фінансується за рахунок стійких джерел, тобто частку тих джерел фінансування, які організація може використовувати у своїй діяльності тривалий час	0,9
$K_{\text{платоспроможності}} = \text{власний капітал} / \text{валюта балансу}$	характеризує частку коштів, вкладених власниками підприємства в загальну вартість майна	0,4-0,6

З цих трьох показників формується інтегральний показник оцінки фінансового стану підприємства. Для визначення інтегрального показника приведемо до спільного знаменника дані показники.

$$\begin{aligned} \frac{O_a}{P_z} + \frac{V_k + D_z}{V_b} + \frac{V_k}{V_b} &= \frac{O_a \cdot V_b + (V_k + D_z) \cdot P_z + V_k \cdot P_z}{V_b \cdot P_z} = \frac{O_a \cdot V_b + (V_b - P_z) \cdot P_z + V_k \cdot P_z}{V_b \cdot P_z} \\ &= \frac{O_a \cdot V_b - P_z^2 + P_z \cdot V_b + V_k \cdot P_z}{V_b \cdot P_z} = \frac{O_a \cdot V_b + P_z \cdot V_b - P_z \cdot (P_z + V_k)}{V_b \cdot P_z} \\ &= \frac{O_a \cdot V_b + P_z \cdot (V_b + P_z - V_k)}{V_b \cdot P_z} = \frac{O_a \cdot V_b + P_z \cdot (D_z + 2P_z)}{V_b \cdot P_z} \end{aligned} \quad (1)$$

- де, V_k = власний капітал;
 D_z = довгострокові зобов'язання;
 P_z = поточні зобов'язання;
 O_a = оборотні активи;
 V_b = валюта балансу.

При знаходженні інтегрального показника показники з таблиці 2 об'єднуються. Показники мають спільні складові, за рахунок цього отриманий інтегральний показник дуже простий до розрахунку, та не вимагає складних математичних розрахунків. В остаточному вигляді в інтегральному показнику використовується наступна інформація фінансової звітності: власний капітал, оборотні активи, довгострокові зобов'язання та валюта балансу. За рахунок того, що знаходили спільний займенник вдалося позбутися з формули поточних зобов'язань які були використані у коефіцієнті загальної ліквідності.

Для наочності приведемо розрахунки виведений інтегрального показника за допомогою рядків форми звітності. Наведений нижче інтегральний показник легкий у розрахунку, він потребує меншого часу ніж розраховувати коефіцієнт платоспроможності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт загальної ліквідності, та надає об'єктивну оцінку поточного та можливо прогнозованого фінансового стану підприємства.

$$\begin{aligned}
& \frac{1195}{1695} + \frac{1495 + 1595}{1900} + \frac{1495}{1900} = \frac{1195 \cdot 1900 + (1495 + 1595) \cdot 1695 + 1495 \cdot 1695}{1900 \cdot 1695} = \\
& = \frac{1195 \cdot 1900 + (1900 - 1695) \times 1695 + 1495 \cdot 1695}{1900 \cdot 1695} = \\
& = \frac{1195 \cdot 1900 - 1695^2 + 1695 \cdot 1900 + 1495 \cdot 1695}{1900 \cdot 1695} = \\
& = \frac{1195 \cdot 1900 + 1695 \cdot 1900 - 1695 \cdot (1695 + 1495)}{1900 \cdot 1695} = \frac{1195 \cdot 1900 + 1695 \cdot (1900 + 1695 - 1495)}{1900 \cdot 1695} = \\
& = \frac{1195 \cdot 1900 + 1695 \cdot (1595 + 2 \cdot 1695)}{1900 \cdot 1695}
\end{aligned}
\tag{2}$$

де, 1495 = власний капітал;
1595 = довгострокові зобов'язання;
1695 = поточні зобов'язання;
1195 = оборотні активи;
1900 = валюта балансу.

З метою використання даного інтегрального показника потрібно знайти нормативне його значення.

Коефіцієнт загальної ліквідності, у якого нормативне значення більше 1, у коефіцієнт фінансової стійкості - 0,9, а у коефіцієнту платоспроможності 0,4-0.6.

Для визначення нормативного значення інтегрального показника складаються нормативні значення коефіцієнтів наведених вище. В табл. 3 представлено характеристика фінансового стану підприємства в залежності від значення інтегрального показника фінансового стану.

Таблиця 3 - Характеристика фінансового стану підприємства

Значення	Фінансовий стан	Характеристика
Менш 0	Незадовільний фінансовий стан	Характеризується збитковою діяльністю, низьким рівнем ліквідності та залежністю від зовнішніх джерел фінансування, великі проблеми з платоспроможності, великі фінансові втрати, високий ризик банкрутства у майбутньому періоді.
0-2,5	Задовільний фінансовий стан	Низький рівень ефективності використання капіталу, характерна нестабільна структура капіталу та недостатній рівень ліквідності, можливе банкрутство у майбутньому.
2,5-3	Оптимальний фінансовий стан	Фінансовий стан підприємства знаходиться на оптимальному рівні. Високий рівень рентабельності при оптимальній платоспроможності свідчить про фінансову стійкість підприємства
Більш 3	Галопуючий фінансовий стан	Підприємство використовує весь свій потенціал. Характеризується надвисоким рівнем прибутковості та платоспроможності. Скоріше за все підприємства недовго зможе перебувати в такому стані, оскільки такий стан є виснажливим і ресурсомістким.

Для приведення значної кількості різноякісних та різновимірних фінансових показників, які використовуються в розрахунках потрібно нормувати. Для цього вони складаються, приводяться до середнього значення або знаходяться експертним методом.

Висновком до табл. 3 є що якщо даний показник у підприємства буде знаходитись в діапазоні 2,5-3, таке підприємство має стійкий фінансовий стан, воно може вчасно розрахуватися зі своїми зобов'язаннями, підприємство платоспроможне.

Для приведення значної кількості різноякісних та різновимірних фінансових показників, які використовуються в розрахунках потрібно нормувати. Для цього вони складаються, приводяться до середнього значення або знаходяться експертним методом [10].

Для прикладу впровадження даного інтегрального показника, на прикладі не справжніх даних фінансової звітності розрахуємо показник, та зробимо висновок за результатами розрахунків.

Таблиця 4 - Показники фінансової звітності підприємства

Баланс	На 31.12.2014	На 31.12.2015
Активи	-	-
I. Необоротні активи	39913	22552
II. Оборотні активи	10987	20878
Баланс	50900	43430
Пасиви	-	-
I. Власний капітал	25456	10345
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	20989	12457
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	4455	20628
Баланс	50900	43430

В 2015 році на підприємстві інтегральний показник буду дорівнювати:
 $((10987 \times 50900) + 4455 \times (20989 + 2 \times 4455)) / (4455 \times 50900) = 3$.

В 2016 році на підприємстві інтегральний показник буду дорівнювати:
 $((20878 \times 43430) + 20628 \times (12457 + 2 \times 20628)) / (43430 \times 20628) = 2,24$.

В 2015 році інтегральний показник дорівнює 3. Це свідчить про стійкий фінансовий стан підприємства. У підприємства високий рівень рентабельності при оптимальній платоспроможності.

В 2016 році у підприємства низький рівень ефективності використання власного капіталу, характерна нестабільна структура капіталу, недостатній рівень ліквідності, у майбутньому можливе банкрутство.

Висновок або наукова новизна. З вищенаведеного можна відмітити, що впровадження та використання інтегрального показника надає більше можливостей систематично (з періодичністю в один місяць) оцінювати узагальнений фінансовий стан підприємства, використовуючи лише один інтегральний показник, виявляти тенденції розвитку підприємства, а також за його допомогою прогнозувати фінансовий стан суб'єкта господарювання.

У випадках, коли в результаті використання інтегрального показника виявлена негативна тенденція розвитку підприємства, рекомендований додатковий аналіз за іншими методами та розробка відповідних заходів щодо подолання негативних тенденцій, які можуть свідчити про кризові ознаки на підприємстві.

Перелік посилань:

1. Слободян, Н. Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика / Наталія Геннадіївна Слободян // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2014. – Том 18. – № 2. – С. 239-245.

2. Ричард Брейли, Стюарт Майерс. Принципы корпоративных финансов [Текст] / [пер. с англ., науч. ред. Н. Н. Барышниковой]. - 2-е изд. - Москва : Олимп-Бизнес, 2010. - 1120 с.

3. Шадура, Т. В. Теоретичні основи комплексного аналізу фінансового стану підприємства / Т. В. Шадура [Електронний ресурс] : – Режим доступу : <http://intkonf.org/shadura-t-v-teoretichni-osnovi-kompleksnogo-analizu-finansovogo-stanu-pidpriemstva/>. – 18.04.2013. – Назва з екрану.

4. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств [текст] : підручник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук - К. : «Центр учбової літератури», 2013. - 182 с.

5. Костирко Р. О. Комплексна оцінка вартості підприємства: монографія / Р. О. Костирко, Н. В. Тертична, В. О. Шевчук; За заг. ред. М. Г. Чумаченка. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Х. : Фактор, 2008. – 278 с.

6. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник / Ю. С. Цал-Цалко. – 2-ге вид., доп. – Житомир : Спілка економістів України, 2012. – 504 с.

7. Лощина, Л. В. Інтегральний показник фінансового стану підприємства в аспекті антикризових заходів [Текст] / Л. В. Лощина // Розвиток наукових досліджень 2010 : матеріали шостої міжнародної науково-практичної конференції (22-24 листопада 2010 р.). - Полтава, 2010. - Т. 12. - С. 148-150.

8. Бурковська, А. В. Комплексний підхід до оцінки фінансового стану підприємства / А. В. Бурковська, О. Ю. Соловійов [Електронний ресурс] : – Режим доступу :

http://www.nbu.gov.ua/Portal//Chem_Biol/Nppdaa/econ/2012_2/073.pdf. – 20.04.2013. – Назва з екрану.

9. Чемчикаленко Р. А. Навчальний посібник з виконання фінансового аналізу суб'єктів господарювання в умовах трансформації фінансової звітності : методичні рекомендації / І. П. Косарева, Г. О. Сукрушева, Л. В. Височіна, П. М. Полупан ; за заг. Р. А. Чемчикаленко. – Харків : ХІФ УДУФМТ, 2015. – 172 с.

10. Звіт про науково-дослідну роботу Науково-дослідного економічного інституту Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Розроблення методичних рекомендацій щодо здійснення рейтингової оцінки інвестиційної привабливості галузей національної економіки». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ndei.me.gov.ua>

Стаття надійшла: 08.05.2017 р.

Рецензент: д.е.н., доц. Горювий Д.А.

Рецензент: д.е.н., проф. Прохорова В.В. (Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків)

УДК 65.012.8:334.024

JEL Classification: 010, 032, 038

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Величко В.А.

Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова

Анотація. Предметом представленого дослідження є сукупність теоретичних та практичних інструментів забезпечення розвитку підприємств паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) шляхом визначення "рейдерської привабливості" й прийняття управлінських рішень протидії рейдерським атакам.

Метою статті є визначення та аналіз основних напрямів і особливостей функціонування підприємств ПЕК у контексті розвитку рейдерських ситуацій.

У результаті дослідження застосовуються методи економічного й порівняльного аналізу, що дозволило визначити показники, які характеризують "рейдерську привабливість" підприємств паливно-енергетичного комплексу.

На досліджених підприємствах спостерігається зниження фінансового положення та погіршення господарського стану, накопичення негативних явищ, що сприяє зростанню ймовірності здійснення рейдерських дій

На основі проведеного дослідження охарактеризовано рівень якості корпоративного управління підприємств ПЕК, який характеризується низьким рівнем. Визначено, що рівень ефективності функціонування корпоративного секретаря і наявність корпоративного кодексу дорівнює одиниці, що свідчить або про їх відсутність на досліджених підприємствах, або про відсутність відповідної інформації про функціонування і застосування у системі корпоративних відносин. Встановлено високу "рейдерську привабливість" представлених суб'єктів господарювання.

У результаті дослідження запропоновані заходи щодо зростання ефективності функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу, враховуючи шляхи виникнення рейдерських атак: зміцнення виробничо-господарського потенціалу на основі зростання активів підприємств, застосування сучасних технологій та ін.; зростання ефективності використання інтелектуального капіталу; оптимізація структури джерел фінансування діяльності підприємств паливно-енергетичного комплексу; розробка механізмів протидії рейдерству на представлених підприємствах; удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення протидії рейдерству; зростання рівня якості корпоративного управління підприємств паливно-енергетичного комплексу.

Ключові слова: підприємства паливно-енергетичного комплексу, аналіз діяльності підприємств ПЕК, якість корпоративного управління, "рейдерська привабливість".

MAIN TRENDS AND FEATURES FUNCTIONING OF ENTERPRISES FUEL AND ENERGY COMPLEX

Volodymyr Velichko

Oleksii Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

Summary. The subject of the present study is a set of theoretical and practical tools to ensure the development of the fuel and energy complex (FEC) by the definition of "raiding appeal" and counter management decisions raider attacks.